

tiplerin sonundaki j/p'lerin deęişmesi

“j/p çevirme” sorunu, sosyoniği mbti sayesinde keşfedip de ilgilenmeye başlayan kişilerin çoğunlukla karşılaştığı bir ikilemdir. bu olay normalde bir sistemdeki tipin öbür sistemde hangi tipe karşılık geldiğini çözmek için ortaya atılmıştır ve hâlâ süren tartışmanın da kaynağıdır. “mbti’da bir tipin sonu j ile bitiyorsa sosyonik’te p ile biter, mbti’da p ile bitiyorsa öbüründe j ile biter” tarzında bir olaydır, genelde de içe dönük tiplerde mantıklı olduğu savunulur. bu fikirde asıl problem yaratan şey, mbti ve sosyonik fonksiyonlarının tanım olarak birbirlerine karşılık gelip gelmediğine bile daha tam karar verilememiş olmasıdır. eğer karşılık gelmiyorlarsa zaten j/p harflerini değiştirmenin herhangi bir mantığı yok denilebilir. eğer karşılık geliyorlarsa da, ondan önce değinilecek birçok sorununuz var demektir.

j/p çevirmesinin kökenleri ve etkileri

bazıları mbti’daki yargılayıcı (judging) içe dönük tiplerin, sosyonik’teki irrasyonel (perceiving) içe dönük tiplere ve algılayıcı (perceiving) içe dönüklerin ise rasyonel (judging) içe dönüklere karşılık geldiğini, dışa dönük tiplerin de direkt aynı olduğunu savunurlar.

bu görüşün arkasındaki mantık, iki teorinin fonksiyon modellerinin birbirine denk geldiği kısımlara dayanmaktadır. mbti teorisine göre, yargılayıcı bir içe dönüğün birincil fonksiyonu içe dönük bir algılama fonksiyonu olmaktadır (si veya ni), tam tersi algılayıcı içe dönüklerin birincil fonksiyonları da yargılayıcı fonksiyonlar olmaktadır (fi veya ti). çünkü mbti’yı yaratırken myers ve briggs, içe dönüklerin dünyayla etkileşimde bulundukları fonksiyonun daha çok ikinci, yani dışa dönük fonksiyonları olduğuna karar vermiştir. bu yüzden bir tipin yargılayıcı (j) mı yoksa algılayıcı (p) mı olduğunun birinci fonksiyon yerine ikinci fonksiyonla bulunduğunu öne sürmüşlerdir, sosyoniğin aksine. kısaca, mbti’a göre birinci fonksiyonunuz yargılayıcı bir fonksiyon ise sıradaki fonksiyonunuz algılayıcı olur, tam tersi de aynı şekilde geçerlidir. mbti dışa dönüklerinde de direkt birincil fonksiyon algılayıcılığı veya yargılayıcılığı belirlemektedir. bu bağlamda, bir mbti infp’sinin fonksiyon sıralamasına baktığımızda, bir sosyonik infj’sinin (yani eii’sinin) fonksiyonlarına sahip olduğunu görürüz:

infp = (1) içe dönük hissetme, (2) dışa dönük sezgi

j/p’nin resmi teorik mbti tanımı böylece yapı olarak dinamik/statik adındaki reinin dikotomisiyle aynı diyebiliriz, önceden dediğimiz gibi fonksiyonların denk geldiğini varsayarsak tabii. örneğin statik (içe dönük/rasyonel) olarak sınıflandırılan bir tip olan lıi’nin yani ti-ne’nin bir intp’ye karşılık geldiğini düşünülürken, dışa dönük ve irrasyonel bir tip olan ve entp’ye karşılık geldiğini düşünölen bir ile ise statik olarak sınıflandırılmıştır. sosyonik’te bir lıi (lsi, eii, ve esi ile birlikte) rasyonel olduğu için genellikle j tipi olarak bilinir (genelde j küçük harfle yazılır), yine de mesela “statik” terimi bunda da

geçerlidir. tam tersi, yani mbti j'sinin sosyonik'te "dinamik" terimi olduğu da aynı şekilde ima edilmektedir.

j/p çevirmesine karşı argümanlar

kimileri de, myers-briggs tipolojisi fonksiyonların içe dönük ve dışa dönük hâllerini direkt olarak ölçmeye çalışmadığı ve fonksiyonları sosyonik'le aynı şekilde tanımlamadığı, bu yüzden fonksiyonların myers-briggs hâllerinin sosyonik model a'daki hâleriyle direkt olarak karşılaştırılamayacağını düşündükleri için j/p'leri çevirme olayının geçerliliğini reddeder. bu iddiayı destekleyen argümanlardan biri de tip tanımlamalarıdır. bu iddiayı savunanlar, fonksiyon dizilimini göz ardı edip sadece tip tanımlarına odaklanınca mbti'daki algılayıcı içe dönüklerin tanımlarının sosyonik'teki irrasyonel içe dönüklerin tanımlarına en iyi şekilde uyduğunu söylerler. gerçekten de tanımlara dayanarak, mesela bir mbti infp'sinin sosyonik'te de en çok bir iei'ye yani infp'ye benzediği görülebilir.

bir başka argüman da mbti'nin sosyoniğe göre çok daha farklı, çok daha yetersiz ve daha az sofistike bir teori olması ve bu yüzden sosyonik tiplerini mbti tipleriyle eşlemenin daha en başından hatalı bir davranış olmasıdır. socionics ayrıca tipler arası ilişkiler baz alınarak geliştirilmiştir ve dikotomileri de bunu yansıtacak şekilde seçilmiştir (mbti'da kullanılan dikotomilerin aksine). bu bakış açısının savunucuları genellikle tipler arasında bir miktar da olsa eşleşme olduğunu kabul etmesine ederler (yani bir mbti estj'sinin sosyonik'te de bir nf tipine kıyasla bir st olma olasılığı tabii daha yüksektir), ancak genellikle belirli bir mbti tipine sahip bir kişi için herhangi bir tipin veya çoğu tipin olası sosyonik tipleri olduğunu ve bunun tersinin de geçerli olduğunu varsayarlar. ilk görüşün mbti ile tanıştıktan sonra sosyoniği araştıranlar için daha yararlı olduğu söylenebilir, çünkü fonksiyon sıralamasına bakıldığında yaşanan karışıklığa rağmen çoğu mbti sitesinde tanımlanan tipler, j/p çevirmesi olmaksızın direkt kendi sosyonik tiplerine daha çok benzeme eğilimindedir. buna ek olarak, tanımlardaki farklılıklara rağmen, genel olarak mbti'daki "yargılama" daha çok sosyonik'teki "rasyonaliteye" ve mbti'daki "algılama" ise daha çok sosyonik'teki "irrasyoneliteye" benzemektedir, bu nedenle rasyonel dışa dönük bir sosyonik tipin yargılayıcı bir sosyonik tipe daha yakın olduğunu, ancak içe dönükler için bunun tam tersi olduğunu söylemek mantıklı değildir.

öbür faktörler ve ampirik veriler

j/p değişiminin kökenlerine rağmen, bu konuyla ilgili tartışmalara sıklıkla bir dizi başka ilgili faktör de dahil edilmektedir. j/p değişimine karşı olan kişiler için, "mizaç" (temperament) kavramı ve bunun myers-briggs tipolojisindeki ilişkili gruplamalarla benzerliği, j/p değişimini kullanmayan eşleştirmeler için bir neden olarak sıklıkla tartışılmaktadır. öte yandan sosyonik'teki dörtlü (quadra) kavramı da sıklıkla olası bir karıştırıcı unsur olarak gündeme getirilmektedir. özellikle, dışa dönük duyuma (se) değer veren tipler bazen eylem odaklı olarak tanımlanır ve bu da rasyonellik ile karıştırılabilir. veya dışa dönük sezgiye (ne) değer veren tipler bazen spekülatif ve yeni fırsatlara açık olarak tanımlanır ki bu da mantıksızlıkla karıştırılabilir. sonuç olarak, bazı kişiler j/p çevirmesinin yalnızca sezgisel tipler için yapıldığı ancak duyum tipleri için yapılmadığı değiştirilmiş bir versiyonunu önermiştir. bu mantığın temelinde, j/p ikilemini sosyonik'teki "judiciousness" ve "decisiveness" dikotomisine benzer olarak görmek mümkündür. ancak bu da, j/p'nin dışa dönük sezgi tiplerinde nasıl yorumlanacağı konusunda bir sorun ortaya çıkarmaktadır.

dmitri lytov, mbti sonuçları yerine keirsey tip tanımlamalarını kullanmasına rağmen tipolojiler arasındaki olası eşleştirmelerle ilgili bir deney rapor etmektedir. bu deneyde 108 sosyonist'ten tüm keirsey tip tanımlarını okumaları ve hangi socionics tipinin tanımlandığını derecelendirmeleri istenmiştir. en sonunda yazarın vardığı karar, sonuçların iki sistem arasındaki bağlantı eksikliğinin çok fazla olduğudur. ancak yine de sonuç tablosu in- keirsey tipleri için j/p geçişini hafifçe destekleyici olarak görülebilir ve is- keirsey tipleri için ise hiç destekleyici değildir. bununla birlikte, bu verilerden aşırı kesin sonuçlar çıkarılmamalıdır, çünkü değerlendiriciler keirsey intj tanımlarını derecelendirirken içe dönük sosyonik tiplerinden ziyade dışa dönük olanları seçmiştir; deneyde çok daha fazla sosyolog intj tanımını lü veya ilü yerine sle veya lie olarak bile yazmıştır. bu sonuçlar keirsey ve sosyonik arasındaki eşleşme açısından ancak tuhaf olarak adlandırılabilir. ayrıca makale, çalışmanın tipolojiler arasındaki kesin eşleşmeyi temsil etmediğini kabul etmekte ve keirsey tiplerinin mbti tiplerine göre socionics'ten daha uzak olduğu görüşünü belirtmektedir.

onun yerine aşağıda, mbti/sosyonik tiplerinin ne kadar benzediği ve isimlere bakarak normalde ne kadar benzemesi gerektiğine dair güvenilir bir tablo bulabilirsiniz:

	ENFJ	ENFP	ENTJ	ENTP	ESFJ	ESFP	ESTJ	ESTP	INFJ	INFP	INTJ	INTP	ISFJ	ISFP	ISTJ	ISTP
ENFj (Mentor)	20	61	0	0	0	28	3	12	0	5	0	2	0	3	0	0
ENFp (Psychologist)	32	36	2	2	4	42	0	13	2	1	0	1	0	2	1	0
ENTj (Entrepreneur)	14	3	24	18	5	2	0	5	0	4	32	18	0	0	5	0
ENTp (Searcher)	8	9	3	77	1	1	1	4	5	10	15	14	2	1	1	2
ESFj (Bonvivant)	11	8	1	1	35	38	6	24	0	3	1	0	0	5	0	0
ESFp (Politician)	11	2	2	2	8	18	10	62	0	0	6	0	0	3	0	1
ESTj (Administrator)	7	0	12	2	19	1	43	4	0	0	7	3	5	4	25	10
ESTp (Legionnaire)	4	2	37	1	5	2	12	11	0	0	52	3	0	0	2	5
INFj (Humanist)	2	4	0	0	1	0	1	0	57	42	0	1	30	1	1	0
INFp (Lyricist)	6	7	0	2	1	1	0	1	52	46	0	2	4	2	0	0
INTj (Analyst)	2	2	19	16	1	0	0	0	6	12	9	50	14	0	11	4
INTp (Critic)	9	0	10	10	0	0	2	0	11	7	6	22	9	0	15	3
ISFj (Conservator)	6	2	0	0	30	0	33	0	0	2	0	1	38	7	13	0
ISFp (Mediator)	4	0	1	0	19	3	0	0	3	2	0	3	5	76	0	4
ISTj (Inspector)	0	0	24	4	6	0	25	0	0	1	8	7	7	3	53	28
ISTp (Craftsman)	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	9	22	29	9	79

Blue background expected correlations between types
Bold letters the most remarkable real correlations
Red bold letters the most remarkable deviations from the expected correlations
Blue bold letters coincidence between the hypothesis and the result

Revision #4

Created 21 August 2024 17:24:05 by ardaboo

Updated 8 September 2024 04:03:00 by ardaboo